

Núm. de Protocol: 2000015/2019
Núm. Rotlle: TSJA-0000036/2020

SENTÈNCIA 47-2020

PARTS :

**Apel·lant: COMÚ X.
i X., SA**
Representant: Sra. ECC
Advocat: Sr. IPM

**Apel·lat: F. (F.)
i Y.**
Representant: Sra. HDB
Advocat: Sr. ALM

COMPOSICIÓ DEL TRIBUNAL

President: Sr. Albert ANDRÉS PEREIRA
Magistrats: Sr. Bernard PLAGNET
Sra. Elsa PUIG MUÑOZ

Andorra la Vella, divuit de desembre de dos mil vint.

El Tribunal Superior de Justícia, Sala Administrativa ha vist el recurs d'apel·lació a les actuacions número **2000015/2019**.

En la tramitació d'aquestes actuacions han estat observades les prescripcions legals, i ha estat ponent la magistrada Sra. **Elsa PUIG MUÑOZ**, la qual expressa el parer del Tribunal.

ANTECEDENTS DE FET

1.- El COMÚ X i la societat X., SA van interposar demanda jurisdiccional contra la desestimació presumpta de la sol·licitud de indemnització, presentada el 16/07/2018, en reclamació dels danys patits en el sistema de climatització existent a l'edifici on es troba radicat el C.-A., gestionat pel referit Comú i assegurat per la societat agent.

L'import de la indemnització reclamada era de 19.615,62 euros, dels quals el Comú sol·licitava 1.000 euros (import de la franquícia del contracte d'assegurances), i 18.615,62 euros per part de la companyia asseguradora.

2.- En la sentència núm. 43/2020, de data 18/05/2020, el Tribunal de Batlles ha desestimat la demanda promoguda pels agents.

3.- En el seu escrit d'apel·lació, el COMÚ X i la societat X., SA, estimen, en substància, que:

- La valoració de la prova practicada feta pel Tribunal de Batlles és errònia.

- En el moment de formular la demanda es desconeixia totalment quin era el posicionament de F. davant la sol·licitud presentada, compte tingut que aquesta fou desatesa per silenci, i no es comptava amb cap informe tècnic en el qual F. justificués la seva posició que es pogués rebatre mitjançant un altre informe.

- Quan es va proposar la prova testifical de l'autor de l'informe aportat per les agents –l'enginyer elèctric DVG-, sí es va adjuntar una llista de preguntes, tot i que en la sentència es digui que no va ser així.

- Després de presentat la sol·licitud de prova, es va dictar una providència denegant la prova testifical sol·licitada pels agents –del Sr. DVG- en atenció a que no s'havia aportat la llista de preguntes, però que posteriorment es va comprovar que s'havia traspassat l'interrogatori proposat i les seves còpies, ço que va comportar que es deixés sense efecte aquesta providència. Tanmateix, amb posterioritat es va dictar una altre providència denegant la prova testifical per improcedent, en entendre que l'informe pericial elaborat pel testimoni ja constava als autes. I a l'escrit de conclusions va formular protesta contra aquesta decisió.

- El propi estat físic de l'expedient demostra la irregularitat en la tramitació del procediment (es va incorporar com a full 66 bis un foli retallat i sense adjuntar la llista de preguntes).

- L'informe de F., tot i que nega la incidència de la caiguda d'un llamp en la incidència elèctrica produïda i els danys a que la mateixa va donar lloc, admet la possibilitat que l'aturada i posterior restabliment del flux elèctric sigui la causa de l'avaría produïda, tot i que finalment la descarta sense raonar-lo.

- La instal·lació comptava amb el preceptiu butlletí elèctric previ al certificat final d'obra.

- L'informe de la Universitat Politècnica de Catalunya (en endavant UPC) parla d'una "commutació", que no és el que va succeir, i diu que no coneix les dades tècniques de la instal·lació malmesa, però aquestes dades sí hi apareixen a l'informe del Sr. V., i que, d'acord amb la normativa andorrana, no era necessari de la instal·lació disposés d'uns protectors. Cita la sentència 15/2020 de la Sala Civil d'aquest Tribunal.

- Si s'hagés restablert la corrent de manera esglaonada no s'hauria produït l'avaría.

4.- En la seva contesta, F. estima, en substància, que:

- No es nega que el dia 17/07/2017 a les 20:36 h es va produir un tall de subministrament elèctric com a conseqüència de l'impacte d'un llamp a la línia d'alta tensió entre les subestacions de T. i l'H. -que subministra electricitat en alta a Andorra-, i que el tall va afectar a tots els abonats, tant en baixa tensió com en mitja tensió, però, tan aviat com es va detectar, la xarxa es va connectar a la línia de subministrament provinent d'Espanya, restablint-se el servei a les 20:42 h del mateix dia, per la qual cosa aquest incident no pot ser *raonablement* considerat com la causa del sinistre.

- Els dos informes tècnics aportats per F. així ho justifiquen.

- No hi ha constància als autes de la forma com es va restablir el servei, ni tampoc de què es produís una subtensió a la xarxa.

- Si la causa dels danys a la instal·lació hagués estat la indicada pels apel·lants, aleshores s'haguessin produït molts més incidents.

- No consta en quin estat estava la instal·lació abans del sinistre, o si s'havien fet modificacions al projecte que va rebre el butlletí elèctric per la seva posada en marxa.

- La interrupció de subministrament com a conseqüència de l'impacte d'un llamp no pot ser considerada com a una manca de servei.

5.- Ambdues parts van confirmar els seus arguments en els seus respectius escrits de conclusions.

6.- Trameses les actuacions a aquesta Sala, s'ha designat la magistrada ponent i han quedat vistes les actuacions per a deliberar i decidir.

FONAMENTS DE DRET

Primer.- Competència

El Tribunal Superior, Sala Administrativa, és competent per conèixer del recurs, en aplicació de l'article 39.3 de la Llei qualificada de la Justícia.

Segon.- Prèviament, s'ha de presentar un breu resum dels fets a l'origen del litigi:

En data 16/07/2018 els agents van presentar una sol·licitud d'indemnització pels danys patits en la instal·lació d'aire condicionat del C., sol·licitud a la qual F. no va donar resposta. Amb la demanda es va adjuntar l'informe pericial elaborat per l'enginyer elèctric D. DVG. En aquest informe es detalla que, després de quedar la instal·lació sense subministrament elèctric, i un cop el servei es va restablir, els aparells d'aire condicionat no es posaven en marxa, i es va cridar al servei tècnic E.-A que va descartar primerament que el problema no fos la pèrdua de pressió del gas de refrigeració –la pressió era la correcta-, i com sigui que els aparells continuaven sense funcionar, es va avisar al servei tècnic de D. (el fabricant dels aparells), i aquest va comprovar que la placa d'electrònica de control del compressor –amb tecnologia inverter- de la unitat màster estava cremada, i que els compressors de les dues unitats esclaves també ho estaven.

De la factura de la reparació portada a terme es comprova que es va procedir a la substitució dels compressors avariats i la substitució per uns altres de les mateixes característiques, la qual cosa és un indicatiu que la instal·lació no estava obsoleta.

No nega la part demandada que es va produir la interrupció de subministrament a tot el Principat com a conseqüència de la caiguda d'un llamp a la línia de França, que és la que normalment alimenta la xarxa elèctrica a Andorra. De fet, juntament amb l'escrit de contestació a la demanda es va aportar copia de la comunicació rebuda des de Réseau de Transport d'Électricité (RTE, filial de Électricité de France, dada que consta al foli 4 de l'escrit d'oposició al recurs d'apel·lació), folis 122 i 123 de les actuacions, en la que s'explica l'incident.

La manca de servei elèctric al Principat va durar un sis minuts, temps en que la xarxa va quedar connectada a la línia espanyola (de 110 kW), restablint-se finalment la connexió amb línia de 225 kV de l'H. a G. a les 21:13 h, i la línia de socors a les 21:32:50 h, ambdues de França (foli 122 de les actuacions).

La part agent no imputa la causa dels danys a la instal·lació una sobretensió produïda pel llamp, sinó que considera que, quan es va restablir el servei, es va fer de forma automàtica –desconnectant la xarxa a la línia provinent de França i connectant-la a la línia espanyola-, sense fer-ho de forma esglaonada, la qual cosa va produir una subtensió que fou la causant de l'avaria.

La sentència del Tribunal de Batlles desestima el recurs en entendre: que, com sigui que ambdues parts havien aportat informes tècnics elaborats per especialistes en el camp de l'enginyeria, corresponia a la part agent demostrar la manca d'exactitud i/o els errors dels informes de l'adversa a través una prova pericial judicial, o bé per un acarament dels tècnics; que l'agent no ha provat que la incidència elèctrica afectés a altres abonats; i que la instal·lació es troba en un espai d'accés públic gestionat pel Comú X., i no disposava d'un sistema d'alimentació ininterrompuda, i, tot i no ser obligatoris, el tipus d'espai afectat i les condicions de la pròpia instal·lació, permeten entendre que hi ha una manca de previsió per part del seu titular, que s'ha d'entendre com una infracció de la norma de cura que seria exigible per les circumstàncies concurrents.

Tercer.- L'article 59.1 del Codi de l'Administració estableix que constitueixen causa de responsabilitat administrativa la falta de servei, ocasionada per la mala organització del servei, pel seu funcionament en condicions il·legals o tècnicament defectuoses, o per la manca de funcionament del servei en aquells supòsits en que estava obligat a fer-ho. D'aquest enunciat es desprèn que la falta de servei és indissociable

de la noció de culpa imputable a l'Administració, que ha de respondre front als usuaris del funcionament defectuós dels serveis públics.

D'altra banda, l'art. 3.1 de la Llei 5/2016, del 10 de març, que regula l'ens públic F. i el règim de les activitats dels sectors elèctric, del fred i de la calor, disposa que F. és l'operador del sistema elèctric, amb la missió principal de garantir la continuïtat i la seguretat del subministrament elèctric.

I l'art. 15 del Reglament provisional aprovat pels Delegats Permanents, el 28 de juliol de 1975, de la distribució de l'energia elèctrica, disposa que en baixa tensió, la tensió nominal del corrent distribuït s'haurà de fixar en les xarxes de distribució de nous centres de transformació en 380 volts entre fases i 220 volts entre fases i neutre i es podrà mantenir en les xarxes existents a 220 volts entre fases i 127 volts entre fases i neutre, mentre ho desitgi el distribuïdor, que la tensió de subministrament no podrà diferir per excés o defecte el 7% del valor nominal normalitzat, mesurat en el punt on comencen les instal·lacions interiors definides en l'article 11 del mateix Reglament, i que la freqüència de servei no podrà diferir en més o menys d'1 Hz., mentre que l'art. 20 del citat Reglament disposa que:

“El distribuïdor està obligat a subministrar el corrent permanentment. No obstant, tindrà la facultat d'interrompre el servei per a la conservació, els treballs d'acoblament i per a tots els treballs que s'efectuïn en la proximitat de les instal·lacions que exigeixin ser posades fora de tensió per mesura de seguretat. Ha de procurar reduir aquestes interrupcions al mínim, i situar-les, en la mesura compatible amb les necessitats de la seva explotació, a les èpoques i hores que provoquin menys possibles molèsties als clients.

Les dates i hores d'aquestes interrupcions seran posades en coneixement dels abonats, mitjançant avís general, almenys amb tres dies d'anticipació.

En circumstàncies que exigeixin una intervenció immediata, el distribuïdor està facultat per a prendre urgentment les mesures necessàries.”

És a dir, existeix l'obligació de prestar el servei de subministrament d'energia elèctrica de forma permanent i contínua, si bé el propi Reglament preveu la possibilitat de fer interrupcions programades.

I l'art. 29 de la Llei 21/2018, del 13 de setembre, d'impuls de la transició energètica i del canvi climàtic –que no estava vigent en el moment dels fets-, estableix que el Govern fixa reglamentàriament els objectius en l'àmbit de la qualitat i de la fiabilitat del subministrament elèctric avaluable d'una manera clara i objectiva, establint indicadors del nivell de la qualitat que reben els usuaris en termes de variacions de la

tensió real respecte de la nominal i del temps i el nombre d'interrupcions del subministrament que són admissibles, com a màxim, en funció de la zona i del tipus de servei, que permetin seguir-ne l'evolució i comparar-los amb els indicadors internacionals.

Com s'ha dit, no hi ha discussió que el servei elèctric al Principat es va quedar interromput durant 6m (fins que la xarxa andorrana es va connectar a la línia provinent d'Espanya), i que aquesta interrupció no fou programada.

Pel que fa als informes obrants a les actuacions, cal tenir en compte que en el de l'enginyer D. DVG s'afirma que el sinistre va ser motivat per una incidència del subministrament elèctric, i que els propis registres d'alarma d'avaria recuperats pel servei tècnic de D. posen de manifest un codi error relacionat amb l'alimentació elèctrica. Al punt 7.3.2 del mateix informe s'explica l'afecció que poden tenir les incidències del subministrament elèctric en els compressors, tant per efecte d'una sobretensió com d'una subtensió. L'informe explica (apartat 7.3.1) que allò que subministra, en primera instància, l'empresa subministradora és "tensió elèctrica" (voltatge), i que la corrent (intensitat) és un efecte derivat depenent de la naturalesa de cada receptor i de les seves condicions de funcionament, i tot seguit explica els efectes sobre els aparells que poden tenir els episodis de sobretensió i subtensió, compte tingut que en aquell moment no se sabia quina fou la incidència elèctrica, ni tampoc quina era la posició de F. (el recurs es va interposar contra una desestimació presumpta de la reclamació).

Com sigui que, després de conèixer les explicacions de RTE, la part agent considera que els danys es van produir per la connexió automàtica i simultània de tota la xarxa al Principat, ço que va provocar una subtensió a la línia, interessa destacar l'explicació del tècnic sobre els efectes de les subtensions (o tensions per sota de la tensió nominal de funcionament), que es produeixen ja que en posició d'arrancada els motors necessiten *"una intensitat netament superior a aquella que es requeriria en un arranc en condicions de tensió nominal. Si aquest increment d'intensitat es manté (i això passa especialment si no és capaç d'assolir el mínim parell d'arrancada a causa de la subtensió), el més probable és que els devanats quedin afectats "cremant-se", i afegeix que "els motors elèctrics són sensibles a arrencades en condicions de subtensions"*.

D'altra banda, cal destacar que un dels informes aportats per F. està realitzat per la pròpia entitat. A més, en aquest es diu que les

“fluctuacions del subministrament elèctric no haurien de ser perjudicials per als equips de baixa tensió”, és a dir, l’informe no descarta que ho puguin ser, i afegeix que “si les instal·lacions en baixa tensió compleixen la normativa vigent, les regles de l’art i els equips de climatització estan ben dimensionats, les perturbacions transitòries de tensió i corrent, raonablement no es poden considerar com la causa del sinistre”, però, d’una banda, en cap cas s’aclareix què s’entén per les “regles de l’art”, i d’altra, no es descarta que les perturbacions de tensió –en el nostre cas amb una durada de 6 minuts- puguin ser la causa del sinistre.

I l’altre informe aportat per la defenent, elaborat pel Doctor Enginyer Industrial D. RBT, descriu que el Principat rep l’energia elèctrica de França a 225 kV, o bé d’Espanya a 110 kV, i que el sistema disposa d’equips de commutació: automàtica en cas d’incidència, a fi de preservar la continuïtat del servei, o voluntària per consideracions diverses (per exemple, preus de l’energia); que en el cas objecte de l’informe la commutació fou automàtica, i que els temps de commutació venen donats pels temps de maniobra dels interruptors de 225 kV a 110 kV (obrir un i tancar l’altre), que amb els interruptors actuals són inferiors a 300 ms (mil·lisegons), per la qual cosa el tècnic conclou que la interrupció del servei no motiva normalment l’apertura dels contactors dels motors.

Tanmateix, si bé en el cas que els ocupa la connexió amb la línia elèctrica espanyola fou automàtica –així es diu a l’informe de F.- l’operació no va durar 300 mil·lisegons, sinó 6 minuts, o el què es el mateix, 360.000 mil·lisegons. Per això, no estem davant d’una commutació, sinó d’una desconexió d’una línia, que va provocar la interrupció sobtada i no prevista del servei elèctric, i, passats 6 minuts, la connexió a una línia diferent.

Això va comportar que tot el Principat es quedés sense corrent, i, si l’arrencada fou automàtica –és a dir, sense que es fes de forma progressiva-, en connectar-se tots els aparells elèctrics de cop, raonablement es va produir una subtensió que va provocar que es malmetés la instal·lació.

De fet, tot i que a l’escrit d’oposició al recurs d’apel·lació F. afirma que no hi ha constància als autes de la forma en què es va produir el restabliment del corrent, al propi escrit reconeix que la connexió es va fer de cop quan afirma que *“el servei va estar restablert a la totalitat del territori del Principat en 6 minuts”*. D’altra banda, només F. sap com es va restablir el servei, per la qual cosa, un cop coneguda l’al·legació dels agents sobre que els aparells es poden malmetre no només com a

conseqüència d'una sobretensió sinó també per efecte d'una subtensió, havia de ser ella qui demostrés que aquest darrer efecte no s'havia produït, i que la connexió de la xarxa es va fer de forma progressiva.

El mateix es pot dir sobre el fet l'agent no hagués provat que la incidència elèctrica afectés a altres abonats, dada que podia saber F. però no la part agent.

A l'últim, si bé és cert que la instal·lació es troba en un espai d'accés públic gestionat pel Comú X. i no disposava d'un sistema d'alimentació ininterrompuda, la pròpia sentència apel·lada reconeix que no era obligatori que en tingués, sense que s'expliquin els motius per entendre que pel tipus d'espai afectat –dedicat a sala d'exposicions- i per les condicions de la pròpia instal·lació, havia de disposar-ne. De fet, una sala d'exposicions no és una instal·lació crítica, ni es considera que, en aquet tipus d'instal·lació els equips d'aire condicionat hagin de tenir sistemes alternatius de subministrament. A més, a l'informe aportat amb la demanda s'explica que el Departament d'Indústria del Govern d'Andorra ha elaborat diversos "Fulls Interpretatius del Reglament d'Instal·lacions de Baixa Tensió" on ha fet aclariments o complements a la interpretació del Reglament, però que en cap d'ells es parla d'instal·lar mesures de protecció en aquest tipus d'instal·lacions. I si això no fos així, F. podia haver aportat la documentació que acredités que sí existeix les "regles de l'art" de les que parla el seu informe.

En definitiva, l'anàlisi de la prova practicada porta a concloure que la causa dels danys a la instal·lació va ser la prestació del servei en condicions tècnicament defectuoses, ço que comporta l'estimació del recurs d'apel·lació interposat pels agents.

Quart.- No s'aprecien circumstàncies determinants d'una especial condemna al pagament de les despeses d'aquesta segona instància.

DECISIÓ

En atenció a tot el què s'ha exposat, la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, en nom del poble andorrà, decideix:

Primer.- Estimar el recurs d'apel·lació presentat per la representació processal del COMÚ X. i la societat X., SA.

Segon.- Revocar la sentència recorreguda i declarar el dret de les agents a rebre la indemnització sol·licitada, de 1.000 euros en favor del COMÚ X., i de 18.615,62 per la societat X., SA, quantitats que hauran de ser abonades per F.

Tercer.- De no efectuar cap condemna en costes.

Aquesta sentència és ferma i executiva.

Manem que una vegada s'hagi complert el que disposa l'article 76 de la Llei de la Jurisdicció Administrativa i Fiscal es lliurin els autes originals amb la certificació d'aquesta sentència al Tribunal de Batlles, Secció Administrativa del qual procedien, i que s'arxivin les actuacions del Tribunal.

Així, per aquesta nostra sentència, definitivament jutjant, ho manem i signem.